

LIBERTATEA

Abonament: „Libertatea” cu suplimentele: Lei 50 pe an.
Pentru țara: „Libertatea” cu „Foaia Inter-
esantă” și „Plugarul Luminaț” pe un an 40 Lei;
pe 6 luni 20 Lei, pe 3 luni 10 Lei.
Inserțiunile după înțelegere.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare zi.

Director: Pr. IOAN MOȘA

Pentru America: „Libertatea” „Foaia Inter.” și
„Plugarul Lum.” pe un an 3 dollari. Banii se trimit
la d. John I. Sava, 1. Main Str. Warren, Ohio. Pozi
la Orăștie se dă de știre prin o carte postală.

Școala de economie casnică dela Folt.

La 1 Decembrie s'a deschis la
Folt (sat pe coastele din dreapta
Murășului dela Orăștie, fiind de
plasa Georgiu-de-Jos), o școală de
economie casnică, pentru fetele de
țeran.

În vechiul Regat se găseau multe
coli de acest fel prin comunele
mai de frunte. E bine să știe și
cetățenii noștri ce s'aceasta. Iaca ce:

Pentru fetele de meserie, de
comercianți, de cărturari, bine în-
țeleși și de țărani, dacă ei pot
purta cheltuielile ce se cer, — se
găzesc prin orașe așa zise Școli
civile de fete, cari fac cam cât
4 clase de gimnaziu. Așa se nu
meau ele în Ungaria „Școli civile”.
În România aceste școli nu se a-
flau, ci altele la fel ca ele, dar
numite Școli medii de fete.

După ce fata a terminat (zită)
școala primară (elementară sau să-
ească) trece în clasa I a școlii
Medii (sau civile) și primește acolo
învățătura câtă se cere unei femei
rednice din casă domnească.

Dar fata de țeran, cea dela sat,
a cărei părinți n-o puteau trimite
la oraș la Școala civilă, rămânea cu
clasele școlii de sat, adică cu șli-
ță puștică.

„Școlile de economie cas-
nică” de cari vorbim, vin într'a-
ntor acestor fete de țeran, ca să și
întregesc și ele cunoștințele, în-
o școală patrială și înțeleasă și
hemării lor de țărance fruntașe!

Pentru aceea, în „Școlile de e-
conomie casnică” se învață mai
separte (adecă mai încolo de unde
s'a sfârșit învățătura în școala po-
porală): limba română în celți și
scriș, istorie, geografie și socotești.

Iar pentru ca fata trecută prin
această școală, să fie o gospodină
de frunte, preceptul în de toate,
învață: croitoria a tot felul de
aine de casă; țesutul în războane
mai altele prelucrarea cânepii, lnu-
ii și a lânii, pregătirea de co-
oare (vellne).

Apoi: Buna foloșare a lapte-
ii și prelucrarea lui în cele ce
se fac din lapte! Creșterea cu în-
țelepciune a paserilor de curte,
ca să aducă mai mult folos.

Ingrășirea albinelor și aver-
nilor de mătești!

Învățătura igienă (ingrijirea zăru-
șii), — și altele.

Tot ce trebuie unei bune femei
de casă, se învață aici!

Se primește fetele dela 14 ani în
sus, până la 20-21 de ani.

Ele au acolo 4 profesore. (Pro-
fesorii bărbați nu sunt).

15 fete se primesc „bursiere”
(adecă cu stipendiu, pe cheltuiala
statului), cari primesc acolo de toate
gratis.

Pân'acum la Folt s'au dus nu-
mai 8 fete bursiere, mai e loc pen-
tru 7.

Alară de bursiere, se mai pri-
mesc cu plată, cam 160—170 Lei
pe lună. Învățătura ține 2 ani (ori 3).

Cind ieș de-acolo, pot fi apli-
cate ca „Maestre” (învățătoare) de
aceleași lucruri, pe lângă școlile
de sat.

Sfătuim pe țărani noștri a și
da fetele aci, spre a se alege de
ele femei de frunte în satul lor.

Crășmele închise în Dumineci și sărbători.

Prefectura județului Cojocna, a
lăsat o măsură îndrăznească, am pu-
tea zice ertocă. Înă care:

A hotărât, că, pe viitor, toate
crășmele din acel județ sa fie
Dumineca și în sărbători, închise,
și vânzarea de beuturi întrânsele,
oprită.

Asupra acestei măsuri s'a scris
și s'a vorbit mult.

Pe toată lumea de bine o du-
rea și o doare nespun de mult să
vadă, că mulți oameni, în loc să
mergă Duminecă și în sărbători
la biserică, să-și înalțe gândul și
inima la Dumnezeu, să-și educe
simținte de ce s'greșit peste săp-
tămână și să-i pară rău de greșeli și
să roage pe Dzeu să i ajute a nu
le mai face, — se duc la crășmă,
unde amestinduse cu un pătărel-
două, până la nouă, — își lum-
fesc păcatele prin vorbele, prin
gîndurile rele și prin planurile pă-
cătoase ce țescodesc și pe cari apoi,
sub negura beuturii de pe creurul
lor, le și duc în deplinire „cora-
gios”, volcoși.

Totuși, nu se putea încă nime-
nea hotărî să închidă crășmele în
Dumineci și sărbători!

Hotărîrea prefectului dela Cluj
e o încercare de care ne bucurăm,
și dorim să putem afla, cu măsura
a avut urmări ferice, căci câte
deschideri de ușă de crășmă au
înțeles, alătea deschideri de ușă
a biserică, s'au făcut.

Așa, știind că nu mai e crășmă
Dumineca, oamenii o să-și ducă
de Sâmbătă, beutura acasă. Dar
în mijlocul familiei, omul nu se
teacă în beat, ca în crășmă, unde
se îndeamna naul dela altul.

Ce ne va aduce ziua de 17 Ianuarie.

Unele gazete ale fostului guvern,
și unii foști ministri spun: Ziua
de 17 Ianuarie va da negreșit un
vot de neîncredere guvernu-
lui Take Ionescu. După un vot de
neîncredere al adunării deputaților,
guvernul trebuie să-și pacheteze, să
plece la Palat cerînd să fie des-
cercat de încercarea ce a făcut
de a cârmui țara, — și să vie
altcineva mai cu noroc.

Gazetele dlui Take Ionescu au
înă nădejde. Ele spun că guvernul
e sigur (deplin încredințat) că vre-o
jumătate din deputații averescanți
il vor aprinși cel puțin pentru a
aduce Legea nouă de ale-
geri, și unele legi mai grabnice.

Însuși dl Take Ionescu are a-
ceastă nădejde, — căci a dat de
știre, că în timpul cel mai scurt
va poști pe toate partidele din par-
lament (din sfatul țării) să-și trimi-
tă câțiva soli, cari aduși toți
la un loc, să chibzuiescă împreună,
cum ar fi mai bună legea cea
nouă de alegeri?

În noua lege guvernul dorește
să se fac toate măsurile de lipsă,
pentru-ca la alegeri să nu se mai
poată face nici o blăstămăție, ci
voturile date să fie deplin asigurate,
că vor fi hotărâtoare așa cum
s'au dat de cei cari au votat.

În legea de azi e spus, că dacă
alegera nu se găte într'o zi, atunci
urna (vasul cu voturile date) se
păstrează peste noapte de Preșe-
dintele de alegere. Ei, bine, de
multe ori s'a băgat de samă, că
în acea noapte, voturile se schim-
bau grozav la față, luând și ele
cam fața — președintelui.

Și nu e nimic mai revoltător
pentru om ca aceea, să știe că el
a pus în urnă (vasul de votare)
pe Alfa, și de acolo a ieșit — O-
mega...

Aceste lucruri zgudue grozav
încrederea poporul în așezemân-
tul alegerii, în conducătorii ei, în
înșăși stăpînirea care scoate aleși
pe alții, decât pe cei doriji de mul-
țimea alegătorilor.

Pentru ca, cu voturile din vasul
de votare, să nu se mai poată face
răutăți, e vorba să se hotărască așa,
ca urna să fie sigilată (pecetluită)
cu pecetile membrilor de încredere
a fiecărui partid ce are în sală
băiești de încredere, — și la des-

facere să se afle toate sigilele nea-
tinsel și alte măsuri cari să fie
înșăitoare pentru tot omul, că ale-
gera va ieși așa cum au vollen
cel mai mulți din cari și-au dat
volul, iar nu după placul câtorva
meșteri în mișelile alegerilor.

La această lucrare, de a întocmi
o lege de alegeri atieva bună și
bine îngrădită împotriva răutăților,
vor fi poști soli tuturor partide-
lor în zilele cele mai apropiate, —
așa că pe 17 Ianuarie, legea să fie
pregătită și adusă în sfatul țării.

Fiindcă alegerile se vor face în
villor și în Ardeal, așa ca în vechiul
Regat, nu pe cercuri, ci pe jude-
țul întreg, — județele din Ardeal,
astăzi așa fel împărțite ca să fie
prințioase ungerimel, vor trebui
crotite de nou, așa ca Români să nu
mai fie neîndreptățiți, cum au fost
prin vechea împărțire. Această nouă
împărțire a Cercurilor mari de ale-
gere, dl Take Ionescu o va face
așa cum o va propune Partidul
Național de aici. De cuvântul a-
cestui partid se ține negreșit sama.

Dl Take Ionescu așa vestește
prin folle sale, că chiar în ziua de
17 Ianuarie, pune pe masa statului
Noua lege de alegeri, chibzuită de
trimși tuturor partidelor împreună.

Că în fața acestui lucru, par-
tidul generalului Averescu, care și
el, vrea ca această lege să fie a-
dusă înainte de a se face a-
legeri noi, — ce va face? va
aștepta votarea legii și apoi să de-
vot de neîncredere guvernului, sau
că, fără privire la trăbușia grab-
nică a legii, va da totuși guvernu-
lui votul de neîncredere și-l va
trânti, — nu putem ști încă azi.
Dar, dacă dl Take Ionescu nu reu-
șește să tragă pe partea sa alăta
din deputații averescanți, ca ei, cu
naționalității și țăraniștii împreună,
să fie destul sprijin guvernului, —
apoi se pare că Averescanții așa
vor face: întâi vot de neîncredere
guvernului și trântesală, — iar apoi
fie ce o fi...

Scrisori.

Un turneu
al studenților „Criseni” dela
Universitatea din Cluj.

Societatea „Cășana” a studen-
ților din Cluj, care-și dă seama de
chamară ei într'u răspândi cul-
tura și avântul în pătura largă a

poporul nostru, a plănuit pentru vacanțele Crăciunului un turneu artistic și cultural, o călătorie de dus lumina și suflet bun, pe valea Crișului-Alb. Societatea dorește, ca, pe cât poate, să ducă înaltele dorințe și năzuințe curate de pe băncile școlii și acolo, unde grilile împreunate cu greul traiului fac să se cam lase în umbră un hram sfânt al omeniei „cultura” (invățătura).

În acest scop studențimea vesește, ca în ziua de Bobotează să dea un concert la Arad. Iar în zilele următoare, se va împărși în grupuri prin satele românești din acele părți, având a ține conferințe la popor, desfășurându-l cunoștințe din toate ramurile științei, folositoare țărânilor noastre.

În ziua de 22 Ianuarie tinerii din societatea „Crișana” vor da un concert și la Brad, centru românesc al Zarandului. Aci, se va putea prețui mai îndesat năzuința de care e pătrunsă azi tinerimea aceasta.

Oamenii de bine, aceia, cari privesc cu ochi buni mișcările culturale ale tinerimii, vor face un lucru de folos, dacă vor lua parte în număr cât mai mare, la reușita acestor concerte și producții. Pe lângă faptul, că vor petrece clipe de adevărată plăcere, vor da încurajare tinerimii, care a luat asupra sa această frumoasă apostolie, — contribuind și ea la înfrângerea fraților într-o singură inimă mare, în această Patrie nouă și dragă.

Aceasta e dorința strămoșilor, cari privesc cu încordare, de pe treapta veacurilor trecute, la noi în clipele de azi, care trebuie să fie cât se poate de vrednice, nu desmășate. Studențimea dorește să o facă. Să i se dea sprijinul recerut, care credem că i se va și da.

Cluj, la 22 Dec. 1921.

Stefan Pașca.

UNELE—ALTELE

Schimbări la față.

Guvernul generalului Avereson a făcut mari eforturi, ca să facă lumea a crede bine despre dsa, după ce faptele „sprijinitorilor” săi treziseră în țară altă credință! Pentru a-l lăuda țării, înființase numeroase gazete, ca tot atâtea trimbiți de partid în felurite puncte ale țării. Numai în Ardeal, Bănat și Crișana, înființase patru! Una la Cluj (Gazeta Ardealului), una la Timișoara (Bănatul Românesc), una la Oradea-Mare (Tribuna), și una la Brașov (Carpații), afară de alte multe mai mărunte. În Basarabia are două, în Bucovina una, în vechiul Regat mai multe.

La noi în Ardeal cea mai tină trimbită averescană e gazeta „Carpații” dela Brașov. Din multe ce a scris se și vede că-i tineră tare. De pildă când spunea despre dnii Maniu și Vaida, că sunt „ministrii politicieni regionalisti”!

„Sinitru” înseamnă: îngrozitor, înfiorător. Lumea a cetit și a zimit ca de părerea foarte jună a cuiva, de care nici nu te poți supăra.

Destul că veni căderea generalului! Și ce credeți că fac sprijinitoarele sale de până ieri?... Inceputul l'a făcut cea mai jună între ele, gazeta „Carpații”, care chiar de-a doua zi, a făcut odată stângă-nprejur, așa cum te întorci pe loc în joc, într-o figură de cadru, și se văzu tot cu fața către soarele puterii... Sprijinește acum cu tărie guvernul cel non Take.

Din celelalte, două se olatină, mai vorbesc de fostul guvern cu regret ca despre un mort, dar nici pe cel nou, care l'a îngropat, nu-l prea ocărăsc... Pregătesc puntea de trecere... Una se mai ține oțărîtă, — până într-o zi.

Iacă, într'adevăr, ce poporul nostru nu a prea cunoscut. La noi, o gazetă pornită la drum cu un steag, a mers mereu după acel steag, cu el s'a înălțat ori a căzut, cu el s'a bucurat ori a plîns. Iar pilda pe care ni o dau gazete întemseate de partidele „mari” dela București, nu e cea mai frumoasă, de a-și schimba căpeneagul de azi până mâine. Nițică statornicie, care se tâlcuște și omenie, nu strică nici în politică.

Glas din Munții Apuseni.

— Chemare către Moși. —

Nu, poporul dela munte, avem greutăți, pe care cetății nu le știu, nu le cunosc. Pentru ușurarea lor s'au făcut alergări pe la Sibiu, Cluj și București. Nimic n'au ajutat! Făgăduințele cu vorba și în scris, nu s'au împlinit.

Cu toate acestea poporul încrezător, a dat crezământ multor făgădueli, și au ales deputați din „partidul poporului” (averescani). Cu ce ne-am ales, știm. Nimic bine! De Moși nu știe nime. Parcă ei se pot mulțumi cu făgăduințele, ca și calul șiganului cu răbăârile!

Ei cred, că e vremea să ne desmetecim. Să ne trezim! E vremea să știe tot Moșii, că noi avem legi, pe cari le fac oamenii noștri și că legi picate din cer, cum la părere au adus Farilă și Harmonul celor din Albac, nu pot fi, dar legi a nime pentru cei din Munții Apuseni, cari să înțelească la o îmbunătățire a traiului lor, trebuie să fie, sau să se facă!

Lucrul merge greu. Treaba pădurilor, pășunatelor, ne sunt încurcate și s'au mai încurcat. Ne a ajuns păcatul că ne-am pus la conducere oameni, cari nu ne au cunoscut, nici ne au știut lipsele!

E lipsă dară, ca să ne strîngem rîndurile, să ne punem la cale. Sunt multe partide în țară, dar pe urma tuturor ar trebui să se ridice partidul, care să fie mai aproape de „partidul dreptății”, în care să intre cei chemați de cere are nevoie țara în zilele grele de azi.

Să ne organizăm (rîndim) dară, ca putîndu-ne feri de uneltirile partidelor necunoscute nouă și cari nu ne pot arăta o vrednicie a trecutului lor, să trimitem în casă jării bărbați vrednici, cari să facă să ni se dea luarea aminte cuvenită.

Scarișoara, Dec. 1921.

Traian Costea, preot.

O întrebare pentru v. Consistor din Sibiu

On. Redacțiune,

Vă rog a publica în foaia „Libertatea” întrebarea mea modestă, că: din ce cauză nu s'a făcut în comuna noastră Valdei (tractul Orăștiei) nici până azi alegerea Comitetului parochial, deși sinodul parochial, a fost conchemat de 6 ori în acest scop. Păr. Ioan Tîlcea totdeauna când să ne consiliim pentru împlinirea alegerii și vedea că poporul mă cere pe mine membru de încredere, zicea că... nu am drept să intru în altar și că așa astăzi nu se face alegere...

La Ven. Consistoriu am făcut arătare în cauză, prin Marile a. c. dar răspuns nici până azi nu am căpătat.

Nu este nici motiv de a amâna alegerea comitetului parochial un an de zile. Forurile bisericesti o știu asta și fac. De aceea fac această întrebare publică.

Valdei, la 25 Dec. 1921.

Vasilie Basarab, învățător.

Plângeri drepte.

Baru Mare, Dec. 1921.

Domnule Redactor! Subscrizul vă rog să luați și vorbele mele în frumoasă și explicată (făcuță) dv. foaie „Libertatea”, deși nu s'abonat la ea, din pricina sărăciei. Dar o cer și o citesc dela un vecin care o are.

Eu sunt din cei cari am fost pe la front în război, și în vremea aceea mi s'a stricat tot pe-acasă și nu ne mai vedem direct. În 1915 am trecut și eu Munții în România, cu inima aprinsă pentru desrobirea noastră. Am intrat voluntar în armata română și am stat în comuna Nisipi (județul Vâlcea). M'am înțat de Regimentul 66 Balș, luând parte la luptele grozave din Carpați. Ne-am retras în Moldova pe Siret unde am făcut, ajutând o vreme și de Ruși, zid de apărare împotriva puhoțului nemțesc. Apoi am fost împărșit la Plotehna armatei (care face munții), eram acum meșter care dam nutrele la cerce formau gardul de îngredire a jării dădeam nutrele de eclea, care plezneau pe Nemți peste ochi de n'au văzut să sară gardul în Moldova. La sfatul dela Mărășești noi duceam nutrele (gloanțe) cu vagoanele, cu automobilele, cu căruțele, cu bratele, cu spatele, cu ce pu-

team! Și venira și voluntarii din Rusia, și ni se spunea: Dați, băești, nu vă lăsați, că dacă câștigăm, vouă voluntarilor trebuie să vi se dea drepturi de tot felul întâi, la ce poștiți...

Acum sunt acasă. Și înainte de război am avut o crâșmuță, și în vechiul Regat la Nisipi am avut-o. M'am rugat acum de toți cei chemați, să-mi dea iară vechiul drept, întărit acum și prin aceea că am fost voluntar. Am fost la Deva de 4 ori, totdeauna mi s'a răspuns în batjocură de un domn oarecare de acolo, că... și dînsul a fost voluntar și, uite, n'are crâșmă! Nu, că are slujbă frumoasă.

Bine, m'am mulțumit cu mai puțin. Am spus: dați-mi dară barem dreptul de vindut tutun și sare. Mi s'a spus: Mergi în pace, acesta îl vei căpăta.

Îl aștept de 2 ani, și acum după 2 ani sunt vesit că și această cerere mi s'a respins!.. Căci și acelea se dau numai la invalizi și văduve de război. Dar aci în Baru, e unu, Dumitru Volnica, care a dezerat din armata ungară (ceea ce nu-i păcat), dar a dezerat și din cea română, și înainte de război n'a mai avut licență, și — azi are și trafic și crâșmă!.. Altul, chiar un frate al meu, pe care nu mi-l necoz, numai fiindcă e adevărat, o spun: N'a făcut armată nici în armata ungară, nici în cea română, și — are trafic și crâșmă nelimitată. Iar eu, voluntarul și cărușul de naște la gardul apător de pe Siret, — nu pot căpăta nimic!

Mă rog, ce dreptate credeți Dv. că e asta, și ce sfat îmi dați, ce să mai fac? Am avut un cal, mi l'a luat cu rechiziție și nu mi l'a mai plătit nimeni până azi. Eu am din război reumatism în picioare, și nu pot lucra și alerga și șgonși. Mi a ajuns cuștii la oa. Am de gând să mi deschid dela Anul nou crâșmă așa de capul meu, în nădejde că mi-a da Domnul Ministru acest drept, că am înaintat o cerere și la dumnealui.

Ioan Manișiu,

din Baru Mare, jud. Hunedoara.

Am publicat scrisoarea asta a unui cetitor năcăjit, în credință că domni conducători ai instanțelor ce hotăresc în aceste treburi, nu au cunoștință de aceste nedreptăți, cari au fost făcute de sfinți mai mici de prin cele birouri, — iar dumnealor luând știre de ele din gazetă, le vor îndrepta. Nădejdea asta trebuie s'o avem în capii deregătorilor noastre și trebuie s'o aibă întreg poporul, — de aceea credem că publicarea va avea răsunet și va face dreptate Românului năcăjit ce se plînge mai sus.

Chemare la organizare.

Fostul deputat Dimitrie Nico, jăran din Moreda (jud. Arad), în o scrisoare mai lungă, pe care în lipsa de loc n'o putem publica întregă, — face frumoasă chemare către jărani din totă țară, ca să

se organizeze și ei, pentru-ca, organizați și bine fiind laolaltă și fătuindu-se în toate trebile între sine, să nu mai poată greși în pașii lor din viața de obște.

„Toate clasele de oameni spune vatele Nica, au adunările lor în care se înțeleg unii cu alții, numai bolii poporul de jos nu avem. Să urmăm și noi pe cel-ce stău pe trepte mai sus ca noi. Aceasta e calea pe care trebuie să apucăm, dar nu să ne facem belșevici, nici să facem răscoale în piețe ori în trguri, cari răscoale merg tot în paguba scumpei noastre țări, din care și noi facem parte!”

Arată ca pildă de țărle prin organizare „o mână de oameni, cum sunt „liberalii” din Regat, cari stând laolaltă au cirmuit țara 50 de ani”, făcând înse în acest timp a totului tot prea puțin pentru poporul plugar de acolo, care a rămas într-o stare mizeră foarte.

Prin o bună organizare, țăraniilor putea face pe celelalte partide să-și unească tot ce au bun într'un singur partid bun, — iar oamenii treini de noi, cari aveau legături cu garda roșii maghiare și sub ochii cărora au putat fi omorâți Români buni, ca preoșii din Șimand, nu vor mai fi îngimieși față de popor ca pe vremea lui Atila.

Pentru a porni o organizare, fostul deputat Nica, roagă pe țărani din apropiere, să-i dea adresa lor pe o carte postală scrisă curat, căci ere să le trimită ceva propunerii de organizare, având să urmeze și o consfătuire, la care vrea să știe pe cine să cheme. A scris pe adresa: Dimitrie Nica, fost deputat, în Moroda, posta Mocrea, jud. Arad.

NOUȚĂȚI

Venitul din vămi. Dala 1 Ianuarie până la 1 Decembrie, vămile țării au încasat (adunat) din taxele de import (vama pentru mărfuri ce vin în țară) și de export (cari ies), 1161 milioane Lei (peste un miliard), față de 588 milioane, încasate în aceeași vreme a anului trecut. Aproape de 2 ori atîta. Semn că, pe încetul, merg lucrurile spre îndreptare.

O producție școlară improvizată, a avut loc Marți în 28 Dec. seara în sala hotelului „Central” din Orăștie, dată de elevii Liceului și elevetele Școlii medii de fete din loc. A fost bine reușită, dând o frumoasă probă de capacitatea de muncă extrășcolară a celor două școli de cari suntem mândri. Vom da raport amănunțit în numărul viitor.

Termenul de apelare împotriva evaluărilor (prețurilor) pe cari le fac comisiile cele anume trimise, ca pe temelul prețurilor lor să fie apel tot omul pus la dare, — s'a prelungit.

Acel cari, nemulțămîți de suma în care li s'a prețuit averea (casa, moșia), n'au făcut apel în timp împotriva prețurilor, să știe dar, că o mai pot înainte la Administrația

Finanțiară a județului de care se țîn. —

„Ardeleana” institut de credit și de economii, societate pe acți în Orăștie, aduce la cunoștința onoratului public, că în vederea încheierilor, dela sfârșitul anului, în zilele de Luni, Marți, Mercuri și Joi 2. 3. 4. și 5 Ianuarie, după călindarul nou, pentru partide banca este închisă.

— **Lucrând la pregătirea frumosului număr de Crăciun al foilor noastre — n'am putut scoate și „Foata Interesantă” în săptămâna de față. De aceea se trimit „Libertatea” singură.**

Și-au dus acasă moartea.. Niște nenorociți țărani din comuna Dădești-Ciopelea (aproape de București) au lăcomit la niște praf de pușcă pe care au văzut că l'ar putea fură din fortul Cățelu, și l-au dus acasă. Au luat mult.

Acasă vrînd să ceară dacă praful e bun s'au apropiat de o grămjoară a lui, pusă de-o parte, cu un chibrit aprins. În clipa următoare o detonătură puternică se auzi și o valvătaș de flăcări le luă privirea! Casa fu asvirlită în aer. Țăranul Constantin Ciurlea și soțul său Marin Ene, soția și 3 copii, au fost greu răniți și răniți. Au fost duși la spital, unde unii au murit de arsuri, alții o puțină nădejde să scape.

— Numărul de Crăciun al foilor noastre se va pune la postă Marți și Mercuri în săptămâna viitoare, — așa că pe Joi, cel mult Vineri dimineața, să se găsească la postă și în punctele cele mai depărtate ale țării.

— **Cei ce nu-l găsesc la postă până Vineri, să ne scrie numai decît, căci le trimitem îndată de nou foile.**

O domnișoară

cu scrisoare bună se primește în administrația foii „Libertatea”.

Dela Perceptorat. Se face cunoscut, că impozitul pe lux și „cifra afacerilor” (vînzări negustorești), pe luna lui Decembrie 1921, are să se verse la perceptoratul regesc rom. din Orăștie, precum urmează:

În ziua de 3 Ianuarie să vie contribuabilii al căror numele de familie începe cu una din literile A. B. C. — În 4 Ianuarie, D. E. F. — În 10 Ianuarie, G. H. I. — În 11 Ianuarie, K. L. M. — În 12 Ianuarie, N. O. P. R. — În 16 Ianuarie, S. T. U. V. Z. În ziua de 17 Ianuarie, Societățile. Cei-ce nu se vor înfățișa în zilele arătate pentru vărsarea dării, vor fi pedepsiți conform legii.

Perceptoratul regesc rom. Orăștie.

Direcțiunea școlii primare de stat din Pui, invită la producția teatrală-corală, împreună cu dans, care va avea loc la 9 Ianuarie 1922 st. (a III-a zi de Crăciunul românesc) în Restaurantul „Cornul vânătorilor” din Pui.

Începutul la ora 8 1/2 seara.

Venitul curat e destinat pentru ajutorarea copiilor orfani și săraci.

Săprăsolvirile se primesc cu mulțămîti și se vor cita public.

Program: 1. Moș. Crăciun — colindă. 2 În treacăt — Declam. 3 Hora Daciel — Cor. 4. Puntea lui Rumi —

Declam. 5. Morarul — Cor. 6. Șaua și țiganul — Declam. 7. Moara — Cor. 8. „Vlăduțul mamei” — Comedie de L. Lupean. 9. Ceaiu curat — Decl. 10. „Nunta țiganului” — Comedie de Em. Suciș. Inv.

Pui, 24 Dec. 1921.

Direcțiunea școlară.

Dreptul de purtat pușcă

La întrebarea ce ni s'a pus de mai mulți țărani, dăm următorul răspuns:

Dreptul de purtat pușcă ori revolver, îl dădeau până de curând dregătorile militare. Până adecă vremile fiind prea tulburi, trebuia să-ți dai bine sama cui lași armă și cui nu.

Acum, că vremile s'au mai liniștit și s'au mai limpezit, dreptul de a da voce să poarte armă, s'a trecut asupra prefecțiilor (fișpanilor), — ca în vremile de pace.

Cel-ce vrea să aibă acest drept, trebuie să-și înainteze cererea în scris la Prefectul județului de care se ține. Cererea trece întâi pe la primărie și secretarul comunal ori de cerc, care scrie pe ea, la locul de recomandare, că este de părere ori nu, ca celui ce cere să i se dea acel drept? Apoi merge la Prefect să hotărască.

Cine cere fără nici o treabă drept de armă, sau e un pricinăș al satului, secretarul nu poate îndemna să i se dea drept de armă.

Întă însă cine are drept a cere, în temelul slujbei sale:

Gornicii (păștorii de pădure); jitarii (păștorii de câmp); păzitorii de noapte din comună; părgarii cari merg după poșta la oraș și umblă cu poșta prin sat; — și alții a căror deprindere ori slujbă îi poate aduce pe neașteptate în față de oameni răi sau de flare sălbatece, de cari trebuie să se apere.

Tipăritorii, cuprinzând Rugarea către Prefect, recomandarea secretarului, apoi Certificat (atestat) comunal despre cel ce cere, — se capătă tipărite gata la tipografia „Libertatea” în Orăștie, și enume 1 Rugare cu 1 Leu, 1 certificat a 25 bani, și fiindcă la o cerere se pun 2 certificate comunale, unul merge cu cererea altul care se oprește la secretariat. O Rugare cu cele 2 Certificate se capătă cu 1 Leu 50 bani, 10 bani de poșta franco (nerecomandat). Dacă cineva vrea să-l meargă recomandat (ca să nu se poată perde pe poștă), adaugă 1 Leu taxe de recomandare a scrisorii. Atunci va trimite Lei 2,50, de 1 rugare cu certificatele sale.

Poșta Redacției.

Din Zlaști am primit o scrisoare cu data de 13 Decembrie, cu 2 fețe scrise plin, — dar că cine ne scrie, nu știm, nu s'a iscălit. Ne întrebă de foi, cere calendare, — dar nu știm cine.

Dsale Petru Bărbulescu, în Herendesil. — Abonamentul d'ale e plătit pe anul întreg. Adresa e tipărită. Foile nu și-le-am oprit nici pe o zi. Ne mirăm că nu le primești regulat. Le ia cineva de pe la primărie și nu și-le aduce, ci și-le oprește sieși. Rugăm cearec să faci acolo ordine.

„Un plugar conștient” ne-a pus la poșta din Buziaș în 23 Dec. o scri-

soare, în care vorbește despre „Auto-crațismul averescan”, bătându-și joc de el și vorbind de traiul poporului din zilele averescanizmului. — Nu putem pune în foaie articolul, pentru că cel ce l'a scris, nu ne arată numele. Iar redacția nu publică nimic, despre ce n'ar ști că cine a scris'o.

Dsale „Toderas” (sau cam așa) în Siria. Din carta postală dela 22 Dec. nu putem pricepe ce dorești. E scrisă așa pripit și iscălită numai partea întâia a numelui de familie, fără cel de bottez. Încât nu putem ști cine ne scrie, nici ce vrea dela noi.

Rugăm pe toți: Scrieți curat, și iscăliți frumos numele întreg. Altfel noi cum să ghicim scrisoarea flecăruia că asta e iscălitura lui N. ori N.

Dlui D. V. în Z. Dela Olănești s'a dat de știre, că fiind aceea o comună la țară, nu are unde primi mulți oaspeți cari ar dori să vadă spitalul dlui Dr. Puțoreanu. Ba fiindcă un număr prea mare de oameni ce-și tem sănătatea, au plecat într'acolo, li-s'a făcut cunoscut, că vor fi opriți cu puterea a merge, — căci ar trebui să stee peafară, fără adăpost, primejduindu-se greu.

Vă sfătuim să fiți cu așteptare. Leacul doctorului Puțoreanu e în cercetare, sub probă, acum. Și dacă el se va dovedi aieva aceea-ce lumea ar dori ce să fie, — apoi se vor deschide adăposturi largi în toate părțile țării, pentru a primi și a lecu pe cei doritori. Asta în câteva luni de zile se va ști.

X I. în Rusca-montană. Vă rugăm să faceți întâi arătare la Revizorul școlar din Lugoj că învățătorul nu-și împlinește datoria și nu ține școală cu luna deplin. De acolo sigur îl va disciplina. Iar dacă întrevinerea nu ar avea nici un folos, atunci ne scrieți și punem lucrul și în foaie.

Fiul Necroscopului din Covasinț ne-a scris în 20 Dec. să-i arătăm ce tipărituri avem pentru Necroscopi. Nu i putem răspunde, căci după ce a umplut carta postală cu scrisoare, nu știm cui să răspundem. Il rugăm să-și dea adresa scriind de nou pe scurt ce vrea. Scrisoarea neiscălită n'am mai păstrat-o.

Dlui A. M. în Lancrăm. Acea moară s'a vindut.

Dlui P. Pătanu în S. Numai cărțile anunțate în foaie le avem. Legea comunală nu. Nici n'ai ști acum care e bună.

Dsale I. But în P. Întrebă la oricare comandament militar de care ești mai aproape.

Dsale I. R. în V. „Bucurariu” de acela care să cuprindă toate legile și datorițele slujbașilor de tot felul „dela mic până la mare,” și a învățătorilor și a secretarilor, — ca să-i poată controla pe aceia fiecare om din popor, nu este. Adecă este, dar nu o o carte, ci un troian de cărți de legi, pe cari abia le-ai putea ceti în 2 — 3 ani, fără să le și cunoști prin aceea că le-ai cetit. Înțeleg legile ungurești, care la noi ele sunt încă în folosință. Se va aduce însă nu peste mult legea administrativă nouă pentru toată România. Acea apoi va fi îndreptatul pentru fiecare cetățean. Când va fi gata și se va afla în chip de „bucurariu”, se va vesti prin foi și o vei putea cumăra. Acum suntem între pîni, nici legile vechi de aici, nici cele din vechiul Regat. Acum nici cărturari buni nu se prea pot afla în încurcătura asta de legi de două feluri, decum un țăran cu mai puțină carte. De aceea te rugăm să fii cu răbdare până se face unificarea legilor, ca să avem în toată țara un singur fel de legi, — și atunci poate că ai putea face într'o privință ori alta controlul lucrării slujbașilor, — dar și atunci cu multă băgare de samă, ca să nu fi înțeles rău cutare parie de lege.

Dentist Dr. S. Soidner dă consultație, în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-asupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți. fără dureri. — Punere de danturi. (290) 10 - 10

Cant

Două calfe de butnar

pentru lucru mestecat. Plătesc tarifa cea mai înaltă de zi.

Iosif Weisz

(359) 1-2 m. butnar în Orăștie.

La secretariatul comunal Colonia-Pișchi, se aplică îndată

un cancelist

cu proxă administrativă și care poșede pe-fect limba română.

Dotățiunea dela 800-1200 Lei lunar.

Tanase
secretar.

(358) 1-2

Un învățăcel, pentru meseria de fierar,

se primește de subscrisul. Să aibă cunoștință de carte, etate 14-15 ani. Condiții după înțelegere.

Ilie Lupșa

(355) 1-3 Strada Căstăului 7.

„Bobârnați“.

— Volume de „Bobârnați“ foaia plină de glume frumoase, sânătoase și cuvințoase, scrise de regretatul Haralamb Călămăr (E. Borcia), — mai avem numai de pe anul 1911, 100 pagini, cu mii de glume în proză și versuri, — cu 6 Lei 50 banii volumul, trimis franco recomandat. A se cere la:

Legea Agrară

pentru împărțirea pământului în Ardeal, Banat, Crișana și Maramurș, tradusă

pe înțelesul poporului

se află de vânzare la Tipografia „Libertatea“ din Orăștie. E o broșura (carte) de 6 coale de tipar, peste 96 pagini (fețe), și se vinde cu 4 Lei, trimisă franco (posta plătită).

Dacă se cer cel puțin 5 într'un pachetel, acelea se trimit recomandat (ca să nu se poată perde pe poștă).

Banii se trimit înainte!

Cereri fără înaintarea preșului nu se iau în samă.

Volume de „Foi Interesante“

mai avem de pe următorii ani, legate la olăltă în cărți mari, de 210-220 pagini, cu sute de chipuri frumoase, cu poezii, nuvele, povești și glume:

„Foaie Interesantă“ de pe 1908, 1909, 1910, 1911, 1914, 1919, așadar de pe 6 ani, — toate unele decât altele mai frumoase.

Fiindcă plata de poștă s'a scumpit de nou și fiindcă aceste volume na le trimitem decât recomandate, — prețul lor, trimise prin poștă franco-recomandat, e 7 Lei 50 bani de fiecare volum.

Volume de pe 1906, 1907, 1912

E gata și se trimite zilnic „Calendar Național“ al „Foi Interesante“ pe 1922.

Pe lângă un foarte bogat material de ceții, el aduce peste 30 de chipuri foarte interesante, care în alii calendari nu se pot găsi.

El are cuprins foarte bogat: 32 clișee (chipuri) unele ca altele mai frumoase. Apoi:

Starea de azi a tuturor țărilor din Europa: Care țară cât de mare eră înainte de război, și cât e azi, câți locuitori avea și câți locuitori are azi. Cățind această parte a Calendarului Național dela Orăștie, — înveți ca într'o școală, a și cum stă lumea azi. — Apoi:

Minunata poveste a cetății dela Alba-Iulia de pe vremea Dacilor până azi, și icoana de azi și cea viitoare a acestei cetăți!

Printre chipuri: **Icoana întregii familii Regale de azi.** — Icoana Bisericii Încoronării din cetatea dela Alba-Iulia, așa cum eră în Octombrie, gata, drăguță, dar cu schelele pe lângă ea pân' la un loc.

Chipul stemei (prjurei) celei nouă a țării.

Monumentul Lupoacei la care sug Romulus și Remus, dăruit de cetatea Roma și ridicat la Cluj.

Apoi alte chipuri foarte frumoase, de ale noastre și din lumea mare.

Prețul unui Calendar: 7 Lei trimis franco (posta plătită). Dar cel ce, cumpărând numai unul, vrea să fie sigur că nu i-se perde pe poștă, să mai adaugă 1 Leu plata de recomandat, când nu se poate perde!

Cei ce trimit bani pentru 5 ori mai multe Calendare la un loc, li se trimit de noi recomandate, fără alt audus la preș.

Numai după primirea banilor se trimit Calendare.

Negustorii și cei ce cumpără macar 20, capătă rabat (scădere).

Iar apare

„Cosinzeana“

frumoasa revistă (foaie) pentru familie, care ajunsese atât de îndrăgită înainte de război, pentru cuprinsul său ales și felurit.

Partea întâie aducea numeroase chipuri din viața românească și din lumea mare, și feluriti articli de știință, literatură, sociali, interesanți și atrăgători, — iar partea a doua era curat literară, cu poezii, nuvele, un roman, Flori de o zi (telurimi), și altele.

Revista a încetat de-a mai apăre în 1914, când redactorul ei, dl Dr. Sebastian Bornemisa, profesor și publicist, a fost chemat la Armată în Austria. De acolo însă a trecut în România și, alături de alți tineri înimoși, s'a pus în slujba armatei române, până la sfârșit.

Intors acasă și crezând că timpurile și gusturile oamenilor, atât de răsturnate de război, s'au mai apropiat de vechile bune deprinderi de înainte de război, d. Dr. Bornemisa a luat curajoasa hotărîre de a-și scoate de nou frumoasa sa revistă pentru familie „Cosinzeana“. Capii de familie cari doresc să aibă pentru membrii tineri ai familiei, ca și pentru sine, o revistă plăcută și folositoare, — să se înscrie printre cei ce doresc a se abona la:

„COSINZEANA“

de care vor avea o bucurie și o plăcere și, găsindu-se iar în casele lor.

Numărul întâi va apăre de sub tipar în prăejma sfintelor sărbători. Cei ce doresc a avea un număr de probă, cu bunul gând de a se abona la revistă, să și deo adresa la: **Administrația „Cosinzeana“ în Oluj, Strada Regina Maria, 11.**

Preșul de abonament va fi 20 Lei pe 3 luni, 40 Lei pe jumătate de an, 80 Lei pe un an.

Cei ce o doresc, să grăbească a se înscriși la adresa de mai sus.

Tipografia „Libertatea“ în Orăștie.

CEL MAI FRUMOS DAR (cadou) PENTRU CRĂCIUN

ESTE

„ALBUMUL VLAICU“

„Albumul Vlaicu“, ieșit de sub tipar în Tipografia foi „Libertatea“ din Orăștie, — e azi cea mai frumoasă carte ce se poate vedea pe piața literară (tirgul de cărți).

E tipărit pe hirtie foarte frumoasă, fină, de înainte de război, cu multime de clișee (chipuri), arătînd pe Vlaicu ca om, apoi cu mașina lui stînd ori zburînd, pe părinții și fratele său, și multe din viața lui.

E o carte pe care cățind-o, te înalți cu sufletul, căci multe adevăruri și înțelepciuni, uneori adevărate prorocii despre viitorul acestui neam, se spuneau de cei-ce scriau acest minunat Album, încă în 1913/4, înainte de izbucnirea războiului lumii!

Puternica carte, sînd din 22 coale de tipar, vreo 360 pagini (fețe), lucrată așa frumos încît e o podoabă pentru ori-ce casă, pentru ori-ce bibliotecă, — se vinde cu 25 Lei ediția pe hirtie frandăstrie (roză), și cu 30 Lei pe hirtia cea mai fină aibă, zisă „hirtie de cretă“...

Pentru această sumă se trimite tuturor prin poștă franco și recomandat (singur pentru fiecare și recomandare se plătește vreo 3 Lei).

Se află de vânzare la Librării (prăvăliile de cărți) prin crășele mai mari, și la **Administrația „Libertatea“ în Orăștie** (jud. Hunedoara).

Cel-ce dorește a face un dar de sărbători unei persoane iubite, — să-i cumpere un Album Vlaicu.